

ZÁPIS OBHAJUBY

Student: Frederico Guilherme Rego Monturil
Studijní program: Historické vědy
Studijní obor: Iberoamerikanistika
Název práce: „A Historia da Ciência no Século XVII: a Ciência, a Religião e o Padre

Valentim Estancel S.J.“

Jazyk práce: portugálština
Jazyk obhajoby: portugálština
Školitel: PhDr. Simona Binková, CSc.
Oponenti: prof. PhDr. Pavel Štěpánek, Ph.D.
doc. PhDr. Jan Klíma, CSc.
Datum obhajoby: 10. 1. 2017
Místo obhajoby: UK FF, Hybernská 3, Praha 1, místnost č. 207
Předseda komise: prof. PhDr. Josef Opatrný, CSc.

14:00 Předseda komise Josef Opatrný zahájil obhajobu, představil sebe a přítomné členy komise a přítomné oponenty. Přítomným pak představil studenta.

14:01 Školitel seznámil přítomné stručně se svým hodnocením studentova studia a jeho disertační práce, které uvedl ve svém písemném vyjádření.

14:12 Student seznámil přítomné s tezemi své disertační práce ve španělském jazyce. Uvedl, že cílem práce je zasazení díla a života Valentina Stansela do historicko-filozofického kontextu 16. a 17. století. Zabývá se ideou vzniku moderní vědy a dílem tohoto jezuita nejenom v českých zemích, ale také v Itálii, Portugalsku a Brazílii. Stansel se zajímal zejména o astronomii a matematiku, podílel se na novém pojetí člověka a vědy, zajímal jej vztah mezi náboženstvím a vědou a podíl Tovaryšstva Ježíšova na vzniku moderního vědeckého diskurzu.

Práce je interdisciplinární, zdůrazňuje roli dialogu a spolupráce jednotlivců a institucí na vytvoření nového étosu, který opanoval 17. století. Popisuje a vysvětluje vědeckou cestu Tovaryšstva Ježíšova v průběhu 16. a 17. století, jež podle studenta probíhala ve spirále. Tato teze posloužila autorovi i ke strukturaci práce. Práce dále diskutuje východiska astronomie, matematiky a teologie, zabývá se rozporem mezi geocentrickou a heliocentrickou vizí světa.

Kritizuje filosofické a náboženské myšlení doby, vyzdvihuje podíl jezuitů na myšlení doby. Také se zabývá role tridentského koncilu a protireformace s přihlédnutím k portugalské renesanci, kde hrály v portugalském myšlení velkou roli moře a mořeplavby. Doktorand zdůraznil, že zatímco v tuzemsku se odborné práce soustřeďují především na biografii Stansela a léta jeho pobytu zde či v Římě, ostatní jeho pobyty, zejména v Brazílii, jsou na okraji vědeckého zájmu. On sám proto mapuje jeho vztahy s dalšími jezuiti (otec Vieira) a popisuje jeho pobyt v Brazílii. Stansel vyučoval v této době i astronomii, ale soustředil se na praktický aspekt výuky a nevěnoval se inovaci svého bádání, jako například Galileo Galilei. Nicméně komentáře v jeho pracích, jeho práce a korespondence jak s dalšími členy řádu, tak ostatními badateli, prokazují nejenom hluboké znalosti astronomie, ale i dalších věd. Bohužel jeho dílo zůstává značně fragmentární, neboť je zachycené v dokumentech různého druhu a napříč kontinenty.

Autor pojednává o jeho životě a smrti a důvodech, proč je jeho dílo i život komplikovaně dohledatelné. Dílo Stansela je bohaté, má výrazný filosoficko-teologicko-vědecký charakter, málo známé jsou však také jeho práce profetické a duchovní. Význam Stansela dokládá skutečnost, že jeho dílo citují přední doboví vědci (I. Newton).

14:33 Oponent Pavel Štěpánek seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položil studentovi tyto otázky:

Práce dospívá k dílčím výsledkům, není soudržná, jedná se spíše o encyklopedický výčet dat.

Chybí zhodnocení předchozího bádání. Konkrétní informace o uložení archiválií, problémem je citování a jeho nejednotný systém. Chybí tam zásadní informace, které se v posledních letech objevily o jezuitské matematice. Je třeba citovat z odborné, nikoli popularizační literatury, uvádět odkud jsou brány překlady. Důležitá je také práce redakční.

14:36 Nepřítomný oponent Jan Klíma, jehož posudek resumoval předseda komise, doporučuje předloženou disertaci k obhajobě, s tím že ocenil téma, složitost práce na textu, který musí vycházet z fragmentárně dochovaných pramenů, dále vysoce ohodnotil jeho zájem o danou problematiku a faktografické znalosti dobových okolností. Dizertační práci považuje za přínosnou a kritizoval pouze technické a redakční nedostatky.

14:38 Student reagoval na vyjádření školitele a jeho kritické připomínky přijal

14:42 Student reagoval na posudky oponentů a jejich položené otázky, poděkoval za podrobné čtení oběma oponentům a zmínil těžkosti, které měl s redakcí práce a jejím nahráním do elektronického systému FF UK. Dále se vyjádřil k pramenům, zejména dopisům VS a zdůraznil,

že zde i v Brazílii je jeho dílo málo známé a navíc dochováno v malém množství a fragmentární podobě, vyložil, jaké obtíže jej provázely při pátrání po jeho dílech a vyzdvihuje podíl dizertace na podhalení některých tajemství, která provázely jak Stanselovu činnost, tak jeho kolegů, a to zejména otce Vieiry. Dále popisuje práci v římském archivu, kde je ohromné množství dokumentů týkajících se činnosti jezuitského řádu. A dále líčí svoji další práci v jiných archivech, jako například v Lisabonu. Obhajuje výběr překladů českých autorů tím, že se jedná o dizertační práci, jež vznikla na české akademické půdě. A ukončuje diskuzi tím, že jeho práce není posledním slovem k dané problematice.

14:52 Oponenti (a školitel) se vyjádřili k vystoupení studenta a konstatovali své uspokojení nad jeho odpověďmi.

14:55 Předseda komise zahájil diskusi.

Vystoupila v ní pouze prof. Housková, pro níž bylo téma disertace velmi zajímavé a dr. Binková, která podtrhla rozsah využitého archivního materiálu. Doktorand reagoval odkazem na technické potíže, s nimiž se setkal zejména při práci v brazilských a portugalských archivech.

15:00 Předseda komise ukončil samotnou obhajobu a komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce.

15: 14 Předseda komise seznámil studenta a přítomné s výsledkem obhajoby: Obhajoba disertační práce byla klasifikována stupněm: prospěl.

Zapisovatel: Monika Brenišinová

Jméno a podpis předsedy komise:
Prof. PhDr. Josef Opatrný, CSc.

Jméno a podpis dalšího člena komise:
Doc. Markéta Křížová, PhD.